

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Neste Oy:n maakaasuverkoston ensimmäisen laajennusvaiheen toteuttamisen tukemisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Neste Oy:n tarkoituksena on laajentaa maakaasuverkostoa siten, että se ensimmäisessä vaiheessa ulotetaan Tampereen, Kyröskosken, Lahden ja Helsingin seuduille. Hankkeeseen sisältyisivät varaukset myös Heinolan, Sköldvikin ja Uudenkaupungin mahdollisia putkihaaroja varten.

Esityksessä ehdotetaan, että hankkeen liiketaloudellisen kannattavuuden parantamiseksi valtio maksaisi korkotukea Neste Oy:lle maakaasuhankkeen rahoittamiseksi otettavien yhteensä enintään 650 miljoonan markan suuruisten lainojen korkokulujen maksamiseen vuosilta 1984—1989.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan välittömästi sen jälkeen, kun Eduskunta on sen hyväksynyt.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Maakaasun tuonnin lisäämistä voidaan perustella pyrkimyksellä energiahuollon monipuolistamiseen ja varmistamiseen. Maakaasun kulutuspotentiaalia onkin viime vuosina arvioitu eri yhteyksissä. Tavoitteena on ollut selvittää, millainen maakaasun realistinen käyttäjäjakautuma olisi ja mitä energiamuotoja maakaasu voisi korvata ja missä määrin. Neste Oy:n selvitysten mukaan maakaasun kokonaiskysyntä voisi suunnitelluilla toimitusehdoilla ja putkiverkoston laajennuksella nousta noin 2 000 miljoonaan kuutiometriin vuonna 1995. Tällöin sen osuus arvioidusta energian kokonaiskulutuksesta olisi hieman yli 6 %. Maakaasu korvaisi lähinnä raskaan polttoöljyn ja hiilen kulutusta.

Maakaasun tuonnin lisäämisellä on huomattava merkitys myös Suomen ja Neuvostoliiton kaupan kehittämisessä. Tuonnin arvon lisäämisen ohella tuonnin rakennetta tulisi monipuolistaa. Energian osuus tuonnista on tasapainoisen kaupavaihdon turvaamiseksi mitoitettu lähivuosien

osalta yli 80 %:ksi. Öljyn tuonnin kasvun pysähtyminen ja todennäköinen supistuva kehitys on korvattava muiden tuotteiden tuonnin lisäämisellä kokonaistuonnin tason pitämiseksi ennallaan.

Maakaasuverkoston laajentamisen kokonaistaloudellisia vaikutuksia on selvitetty erilaisten laskennallisten vaihtoehtojen pohjalta. Yleisesti voidaan todeta, että maakaasun lisätuonnilla voitaisiin edistää työllisyystavoitteita, bruttokansantuotteen kasvua ja investointitoimintaa sekä parantaa vaihtotasetta olettaen, että maakaasun lisätuonti ei vähentäisi öljyn tuontia. Kokonaistaloudellisten vaikutusten yhteydessä voidaan korostaa myös kaasun käytön myönteisiä ympäristövaikutuksia verrattaessa niitä muun muassa öljyn ja hiilen käytöstä aiheutuviin ympäristöhaittoihin.

2. Nykyinen tilanne

Maakaasua on kulutettu maassamme viime vuosina seuraavasti:

	milj. m ³	% energian kokonais- kulutuksesta
1980	927	3,2
1981	736	2,5
1982	694	2,4
1983	673	2,3
1984	768	2,5

Vuonna 1971 tehdyn maakaasun tuontisopimuksen mukaan tuontikiintiö olisi voinut olla 1 400 miljoonaa kuutiometriä vuodesta 1979 alkaen. Tuonnin määrä ei ole kertaakaan noussut tälle tasolle. Pienimmillään tuonti on ollut alle puolet sopimuksen sallimasta määrästä.

Maakaasun tuonnin jääminen ennakoitujen ja tuontisopimusten mukaisten määrien alle on johnutun kaasun hinnasta, hidastuneen taloudellisen kasvun aiheuttamasta energiankäytön kasvun hidastumisesta ja energian säästötoimista.

3. Maakaasuhankkeen taloudelliset vaikutukset

Maakaasuverkoston ensimmäisen laajennusvaiheen kustannusarvio vuosille 1984—1987 on käyvin hinnoin noin 847 miljoonaa markkaa. Putkiverkosta laajennettaisiin tällöin Tampereen, Kyöskosen, Lahden ja Helsingin seuduille. Siihen sisältyisivät varaukset myös Heinolan, Sköldvikin ja Uudenkaupungin mahdollisille putkihaaroille. Hankkeen kotimaisten toimitusten osuus on noin 73 %, kun pinnoitetut kaasuputket hankitaan kotimaasta. Rakennustyöt ovat alkaneet vuoden 1984 loppupuolella. Ensimmäiset kaasutoimitukset voisivat alkaa loppuvuodesta 1986.

Maakaasuhankkeen kannattavuuteen vaikuttavat Neste Oy:n saamat maakaasun myyntituotot

sekä liittymis- ja osallistumismaksut, joista muodostuu hankkeen liikevaihto. Kun liikevaihdosta vähennetään maakaasun ostosopimusten mukaiset hankintakustannukset Neuvostoliitosta ja toiminnan aiheuttamat käyttö- ja kunnossapitokustannukset sekä muut kiinteät kustannukset, saadaan hankkeen vuotuinen käyttökate, jolla tulisi kattaa hankkeen rahoittamiseen otettavien lainojen korkokulut ja lyhennykset, verot sekä osingot maakaasuhankkeen rahoittamiseen saatavalle osakepääoman korotukselle. Nykyisillä maakaasun myynti- ja ostohinnoilla sekä kulutustiedoilla laskettuna hankkeen kannattavuus investoinnin sisäisellä korolla mitattuna jäisi ilman valtion tukitoimia niin alhaiseksi, ettei hanke olisi Neste Oy:lle liiketaloudellisesti perusteltu.

Maakaasuhankkeen kannattavuus on riippuvainen kaasun myynti- ja ostohinnoista sekä myyntimäärissä tapahtuvista muutoksista, ja laskelmat hankkeen kokonaiskannattavuudesta voivat tällöin huomattavastikin muuttua. Tarkoituksena on, että vuodesta 1987 alkaen hankkeen kannattavuudesta laaditaan vuosittain erikseen sovittavan kaavan mukainen selvitys. Vuonna 1989 arvioidaan tarkemmin mahdollisen lisätuen tarve maakaasuverkoston ensimmäiselle laajennusvaiheelle.

Laskelmien mukaan valtiolle aiheutuisi korkotuen myöntämisestä menoja yhteensä arviolta 156 miljoonaa markkaa vuosina 1986—1990. Enimmillään korkotuki olisi vuonna 1987, jolloin se olisi arviolta 47 miljoonaa markkaa.

Esityksen kokonaistaloudellisten vaikutusten osalta viitataan edellä todettuihin yleistaloudellisiin vaikutuksiin energiapolitiikan, kauppapolitiikan, työllisyyspolitiikan ja investointitoiminnan alueilla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

Maakaasuverkoston laajentamisen myönteisten vaikutusten vuoksi hallitus on selvittänyt erilaisia mahdollisuuksia hankkeen liiketaloudellisen kannattavuuden parantamiseksi. Selvitysten perusteella hallitus on päättänyt vaihtoehtoon, jossa

hankkeen rahoittamiseksi otettaville lainoille myönnetään hankkeen aloittamisesta kuuden ensimmäisen vuoden ajan korkotukea. Kauppa- ja teollisuusministeriö seuraa maakaasuhankkeen kannattavuuden kehitystä.

Lakiehdotuksen mukaan korkotukeen oikeutavien lainojen yhteismäärän ylärajaksi säädetäi-

siin 650 miljoonaa markkaa, mikä vastaa hankkeen vaatimaa investointimenoa vähennettynä hankkeeseen tarkoitettulla Neste Oy:n 200 miljoonan markan osakepääoman korotuksella. Korkotukea myönnettäisiin näiden lainojen ja niiden lyhennyseriä korvaavien lainojen korkokulujen maksamiseen enintään 12 %:n vuotuisen koron mukaan laskettuna siten, että vuosilta 1984—1987 tuki olisi kaksi kolmannesta ja vuosilta 1988—1989 puolet kullekin vuodelle kohdistuneista koroista. Ulkomaisten luottojen lyhennyserien yhteydessä toteutuneet kurssitappiot ja -voitot otettaisiin huomioon korkotukeen oikeuttavia kuluja lisäävänä tai vähentävänä eränä.

Hankkeen rahoitus tulisi muodostumaan useita erilaisista lainoista kuten kaupallisista pankkilainoista, kotimaisten toimitusten rahoitusjärjestelyluotoista (KTR-luotot) sekä kotimaisista ja ulkomaisista luotoista. Korkotuen maksamisen yleiset perusteet määriteltäisiin itse laissa, ja kauppa- ja teollisuusministeriö päättäisi erikseen kunkin yksittäisen lainan hyväksymisestä korkotuen piiriin. Tässä yhteydessä vahvistettaisiin myös korkokustannusten määrittelyn perusteet.

Korkotuen piiriin luettaviin lainoihin kuuluisivat sekä varsinaisen investointimennon rahoittamiseksi otettavat lainat että näiden lainojen lyhen-

nyserien maksamista varten otettavat lainat. Investointimenojen kattamiseen otettavien lainojen kannan määrittelyssä on tarkoitus seurata hankkeen investointimenojen kehitystä siten, että toteutuneista investointimenoista vähennetään hankkeen rahoittamiseksi maksetut Neste Oy:n osakepääoman korotukset.

Esityksen perustelujen osalta viitataan myös vuoden 1984 kolmanteen lisämenoarvioesitykseen. Siinä maakaasuhankkeen rahoittamiseksi Neste Oy:n osakepääoman korottamiseen ehdotettiin osoitettavaksi 40 miljoonan markan määräraha. Kyseessä olevan momentin perusteluissa todettiin hallituksen antavan myöhemmin erikseen esityksen maakaasuverkoston laajennuksen korkotukijärjestelyistä.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitus saattaa tulemaan voimaan välittömästi sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt sen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Neste Oy:n maakaasuverkoston ensimmäisen laajennusvaiheen toteuttamisen tukemisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Neste Oy:n maakaasuverkoston ensimmäisen laajennusvaiheen liiketaloudellisen kannattavuuden parantamiseksi myönnetään yhtiölle hankkeen toteuttamiseksi valtion varoista korkotukea siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Korkotukea voidaan maksaa Neste Oy:lle avustuksena niiden koti- ja ulkomaisten lainojen korkokulujen maksamiseen, jotka yhtiö vuosina 1984—1989 ottaa 1 §:ssä tarkoitetun hankkeen investointimenon rahoittamiseksi, sekä tässä tarkoitettujen lainojen takaisinmaksua varten. Korkotukeen oikeuttavien lainojen yhteismäärä saa olla enintään 650 000 000 markkaa.

Korkotukea myönnetään korkotukeen oikeutaviksi hyväksytyille lainoille siten, että vuosilta 1984—1987 korkotuki on kaksi kolmannesta kullekin vuodelle kohdistuneista, enintään 12 prosentin vuotuisen koron mukaan lasketuista koroista ja vuosilta 1988—1989 puolet näin lasketuista koroista. Ulkomaisesta luotosta syntynyt ja toteutunut kurssitappio otetaan huomioon korkotukea lisäävänä ja kurssivoitto vähentävänä eränä.

3 §

Kauppa- ja teollisuusministeriö päättää lainojen hyväksymisestä korkotuen piiriin sekä näiden korkokustannusten määrittelyn perusteista. Investointimenon rahoittamiseksi otettavien lainojen määrä määräytyy investoinnin edistymisen mukaan siten, että toteutuneista investointimenoista vähennetään hankkeen rahoittamiseksi maksetut Neste Oy:n osakepääoman korotuserät.

4 §

Korkotukeen oikeuttavien lainojen 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun enimmäismäärän selvittämiseksi ulkomaan rahan määräisen lainan vasta-arvo lasketaan valtion sitoumusta annettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaisen valuutan myyntikurssin mukaan. Kurssitappioita tai -voittoja laskettaessa lainan lyhennyserän maksuhetken valuutan myyntikurssia verrataan lainan nostohetkellä voimassa olleeseen myyntikurssiin.

5 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1985.

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Jermu Laine*